

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnistvu:
za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

Če pošlj. na dom 20 h na mesec.
Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENE

Inserati:
Enostop. petlirvsta (72mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona štev. 188.

Dovolj je laške predrznosti!

Evropsko državništvo je te dni doživelo nekaj čisto novega. Ker je neka država predložila svojemu parlamentu zakon, ki spada po besedilu in duhu ustave ter po svoji natori med notranje zadeve te države, poda minister neke druge države demisijo in izzove krizo v kabinetu, kateremu pripada. Ali pozna zgodovina, odkar imamo konstitucionalne vladavine, kaj podobnega?

Avstrijska vlada predlaga zbornici, naj se ustanovi italijanska pravna fakulteta na Dunaju, oficijozni »Fremdenblatt« pa utemeljuje, zakaj se ni izbral Trst. Te razloge bo vlada, kadar pride zakon v razpravo, v parlamentu ponovila. Sicer pa zadeva nikakor še ni definitivna; treba, da sprejmeta zakon poslanska in gosposka zbornica in ga potrdi cesar. Ali se sploh ustanovi fakulteta, ali bo njen sedež na Dunaju ali v Trstu ali pa morda v Tridentu, o tem imajo odločiti še trije faktorji.

Stvar je torej čisto v redu. Nobenemu narodu se ni storila krivica, postopalo se je čisto zakonito, parlament bo odločil, kakor bo hotela večina, pritiska ni nobene.

Zdaj pa prihaja vest iz Rima, da je italijanski minister Tittoni podal demisijo, ker avstrijska vlada za sedež laške pravne fakultete predlaga Dunaj, ne pa Trst, kakor je splošna želja avstrijskih Italijanov. Ministrski predsednik Giolitti je demisijo zaenkrat v ozirom na kritični mednarodni zunanji položaj komaj preprečil.

Kdor bi mogel pojmiti zvezo med tema dvema stvarima, ta gotovo spada v štiridimenzionalni svet ali pa ima več čutov kakor pet, kajti navaden evropski zemljan, človek, vajej ustavnih pojmov našega planeta, ne more spraviti postopanja gospoda ministra za zunanje reči v Italiji v sklad s svojimi vsakdanjimi pojmi in običaji.

Če bi veljala logika signor Tittonija, bi bila zgodovina zadnjih let bogatejša, na pr. za te-le dogodke:

Pruska vlada predlaga zakon, glasom katerega se razlase Poljaki. Pruski deželni zbor je, recimo, še ni sprejel, opaža

se med parlamentarci celo precejšen odpor proti nji. Toda, še predno pride predloga v zbornico, poda v Avstriji demisijo minister za zunanje zadeve, grof Aehrenthal, in izzove krizo v avstrijskem in morda tudi še v ogrskem in zraven še v skupnem ministrstvu, kar bi bilo vse mogoče. Avstrijski oficijozni »Fremdenblatt« bi pa k temu podal komentar, češ, Poljaki, ki v Avstriji tvorijo najbolj dinastiški in uvaževanja vredni element, so vsled pruske zakonske predloge silno ogorčeni in v svojih nacionalnih čustvih prikrajšani; zato Avstrija s tem, da demisionira njen minister za zunanje zadeve, proti postopanju pruske vlade protestira, ali pa hoče s tem nanjo pritisniti ali kar si že boji . . .

Ali pa: ruska vlada predlaga dumi, naj bi se n. pr. za njene Mohamedance ustanovila visoka šola v Moskvi in ne v Tiflisu. Nato bi pa podal demisijo veliki vezir v Carigradu, Kiamil paša . . .

Oglejmo si zdaj dogodke, kakor so se zapovrstjo vršili. Nekega dne priobči oficijozna »Tribuna« v Rimu notico, v kateri se je izraževalo neko začudenje in iznenađenje nad avstrijsko predlogo glede na laško fakulteto ter se namigavalo, da so nastale vsled tega za ministra Tittonija nekeake težkoče. Obenem je vladni žurnal zapel tisto milo pesem o žalibog po krivdi Avstrije že zopet motenem prelepem trozveznem prijateljstvu.

Drugi laški listi so seveda prijeli cepce pri pravem koncu v roke in začela se je zopet vesela gonja proti Avstriji. Tittoni mora odstopiti, trozvezno razmerje se, ko poteče termin, ne sme več obnoviti, prišel je čas, da se Avstriji poplača zavratna aneksija itd itd.

In res! »Tribuna«, dobro informovani »Corriere della Sera« in angleški list »Daily News« so nato skoro istodobno prinesli vest, da je Tittoni v resnici podal demisijo. Ker je ta vest vzbudila v Avstriji tudi pri merodajnih faktorjih veliko začudenje, so jo v Rimu izkušali izpočetka dementirati. Pa ne gre. Danes že vemo potankosti te demisije. Tittoni je bil v Milanu, ko je izvedel za avstrijsko zakonsko osnovo. Takoj je brzojavil Giolittiju, da demisionira, v drugi brzojavki pa navedel svoje razloge. Giolitti mu je brzojavno odgovoril, naj ne vztraja pri demisiji, ker bi imela za posledico, da bi mo-

ralo odstopiti celo ministrstvo. Tittoni je odgovoril, da vztraja in navedel še druge razloge, potem pa odpotoval v Rim. Tu ga je Giolitti pregovoril, da ostane v ministrstvu s posebnim ozirom na mednarodni položaj.

Vse to se sliši kakor bajka. Človek bi sodil, da je Giolitti svojemu kolegu dejal nekako tako-le: »Prijatelj, kakšen vzrok naj navedemo, če demisioniraš? Tega vendar ne moremo reči, da si demisioniral, ker je baron Bienenrth v Avstriji predložil zakon, glasom katerega dobe avstrijski Italijani fakulteto na Dunaju. Svet bi se vprašal, kaj je ta predloga avstrijske vlade, ki spada pred vsem v kompetenco ministrskega predsednika, mar kraljeve-mu italijanskemu ministru zunanjih stvari?«

Ne! Laški oficijozni list izrečno povdarja, da je Tittoni ostal v ministrstvu le iz ozirov na zunanji mednarodni politički položaj, ne pa, ker bi čutil, da nima smisla, če demisionira italijanski minister, ako avstrijska vlada predloži kak zakon . . .

Laški listi navajajo celo za Tittonijevo demisijo razloge, ki jih smatrajo za tehtne. Tittoni je baje v svojih tozadevnih pogovorih z avstrijskim ministrom za zunanje zadeve Aehrenthalom dobil zagotovilo, da se za avstrijske Lahe ustanovi fakulteta v Trstu. Tittoni je — tako pišejo — Aehrenthalu izjavil, da odstopi, ako ne dobe Lahi vseučilišča v Trstu. In če Tittoni, največji zagovornik trozveze, odstopi, potem . . .

Res? To naj so razlogi? Mi ne dvomimo, da so laški listi tudi glede na to dobro informirani. Dvomimo pa v resnici, da je Aehrenthal sprejel take pogoje. V tem slučaju bi namreč bilo zelo neverjetno, da bi bila avstrijska vlada predlagala meni nič tebi nič Dunaj za sedež italijanski fakulteti. Najbrž bi bila stvar zopet zavlačevala in bi se vršili še dalje zaupni pogovori med Dunajem in Rimom. Ali pa bi Aehrenthal odstopil! Če je Tittoniju res obljubil, kar pišeta »Corriere« in »Tribuna« in je naletel pri avstrijski vladi na odpor, potem mora posnemati laškega kolego in se posloviti.

Da se Aehrenthal nasproti Tittoniju gotovo ni obvezal za Trst, sklepamo lahko tudi iz »Wiener Allg. Zeitung«, ki dobiva notice iz zunanjega ministrstva. Ta

list pravi, da vlada v Italiji velika zmeda političkih pojmov in da je absurdno, ako demisionira italijanski minister zaradi notranjega avstrijskega vprašanja. Italijansko javnost treba poučiti, da Italija ni zaščitniška velevlast tistih avstrijskih državljanov, ki pripadajo italijanski narodnosti! . . . Sicer pa se tudi drugače nič ne sliši o kakem »omajanem stališču« Aehrenthalov in je zato res precej upravičeno mnenje, da razlogi, ki jih navajajo laški listi za Tittonijevo demisijo, ne slone na dejanski podlagi.

Po vsej priliki bo stvar tako-le: Tittoni se je ali zmotil in iz Aehrenthalovih obljub sklepal več, kakor je Aehrenthal mislil — saj je čisto naravno, da se je Aehrenthal, predno je začel s Tittonijem tozadevne zaupne razgovore, posvetoval z Bienenrthom, oziroma z Beckom. Mogoče pa je tudi, da se Tittoni ni motil, temveč je bil le vsled javnega mnenja prisiljen podati demisijo, da pokaže svojim patriotom, kako rahločutno je njegovo srce, kadar se gre za nacionalne interese matere Italije.

Bodi temu kakorkoli, avstrijska vlada in parlament morata dati jasen in krepak odgovor laški aroganci. Zato je interpelacija dr. Benkoviča in tovarišev treba pozdraviti in vpoštevati njeno veliko pomembnost, ki jo uvažujejo vsi listi, tudi nemški. Predvsem pa je treba avstrijskim Lahom dopovedati, naj se ne udajajo samoprevari, kakor da bi mogli iz avstrijskega parlamenta kaj izsiliti s tem, da zo-vejo na pomoč vlado tuje države. Lahi so s tem pokazali, da vseučilišča ne smatrajo za kulturno vprašanje, kakor venomer zagotavljajo, temveč za eminentno politično. Zato pa jim je treba povedati, da imamo Jugoslovani ravnoisto pravico svoje vseučiliško vprašanje gledati tudi s političkega stališča ter laške fakultete v Trstu nikoli dovoliti, ker je Trst tudi slovensko mesto, njega okolica pa izključno slovenska. Lahi nam z vseučiliščem v Trstu ne smejo zastaviti natornega našega razvoja, ki gre proti Trstu in je ondi pognal trdne korenine. Če Lahi ugovarjajo, naj se jim pokaže statistika. Za njihovo kulturo bo na Dunaju čisto dovolj preskrbljeno, v Trstu pa bi vseučilišče imelo le pomen iridentovskega porodišča in raznarodovanja naše zemlje. Če očitajo nam političke aspiracije, pokažite jim, kako zaradi njih odstopajo

LISTEK.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel J. M. (Dalje.)

»Dobro in še več!« je pristavil mornarski kuhar. »Grom in strela! Jaz povem tudi to, da je to oni dečak, ki je Billy Bonesu ukradel zemljevid. Od začetka pa do danes se nam je samo radi tega Jakca Hawkinsa vse izjalovilo!«

»Potem pa proč ž njim!« je zakričal Morgan in zaklel.

In skočil je pokonci in potegnil svoj nož, kakor da bi bil dvajset let star.

»Proč od tukaj!« je zavpil Silver. »Kedo pa si ti, Tom Morgan? Morebiti misliš, da si kapitan tukaj. Preklicano, toda jaz te naučim nekaj drugega! Le ustavi se mi in potem pojdeš isto pot, po kateri je šel že marsikdo pred teboj teh zadnjih trideset let — nekateri gori na drog jader, nekateri pa čez krov, vsi pa ribam za hrano. Ni ga človeka, ki me je ostro pogledal v obraz, da se mu ne bi potem slabo go-dilo, Tom Morgan, zanesi se na to!«

Morgan se je ustavil, toda novo go-drnjanje je bilo čuti med ostalimi.

»Tom ima prav,« je rekel eden izmed njih.

»Dolgo časa me je trpinčil eden,« je dejal drugi, »in na vislice naj pridem, ako bi me hotel mučiti še ti, John Silver!«

»Ali želi kdo izmed gospodov imeti opravila z menoj?« je zarjul Silver in se nagnil daleč naprej s svojega sedeža na sodu in pipa mu je še vedno gorela v njegovi desnici: »povejte naravnost, česa želite; mislim, da niste nemi. Kdor hoče kaj imeti, dobi. Ali sem mar zato živel, da mi bode navsezadnje tak sin rumovega soda delal neprilike? Vsaj veste, kako je; vi vsi ste gospodje sreče po vsem svojem življenju. Dobro, jaz sem pripravljen. Naj vzame sabljo v roke, kdor se upa in videti hočem, kakšne barve je znotraj, kljub temu, da imam berglje, predno bo ta pipa izgorela!«

»Ali je to vaše obnašanje, kaj?« je pristavil in utaknil svojo pipo zopet v usta. »Na vsak način, lepa tolpa ste. Niste dosti vredni za boj, ne. Morda pa razumete angleščino kralja Jurija. Jaz sem tukaj kapitan, ker ste me izvolili. Jaz sem kapitan tukaj, ker sem najboljši možak v obsegu dobre morske milje na okoli. Nočete se bojevat, kakor gre gospodom sreče; potem pa grom in strela! hoste ubogali in zanesite se na to! Jaz imam tega fanta rad; nikdar nisem videl boljšega fanta, kakor je on. On je več moža, kakor katerikoli izmed

vas podgan tukaj v hiši, in kar vam povem, je to-le: rad bi videl onega, ki bi položil svojo roko nanj — to je vse, kar vam povem, in zanesite se na to!«

Za tem je nastal dolg premor. Stal sem ob steni pokonci, srce mi je še vedno utripalo kakor kladivo, toda žarek upanja je sedaj zasijal v moje srce. Silver je stal naslonjen nazaj proti steni, s prekrizanimi rokami in s svojo pipo v ustih, ravno tako miren, kakor da bi bil v cerkvi; njegovo oko pa je skrivoma švigalo semintja in gledalo svoje uporne privržence. Oni so se polagoma umaknili v oddaljeni del koče in tiho sikanje njihovega šepetanja je neprestano šumelo na moja ušesa kakor šumenje vode. Drug za drugim so pogledavali kvišku in rudeča svetloba baklje je za trenutke posvetila na njihove razburjene obraze; vendar niso proti meni temveč proti Silverju obračali svojih pogledov.

»Zdi se mi, da imate nekaj povedati,« je opomnil Silver in pljunil visoko v zrak. »Le naprej in povejte, ali pa mir!«

»Oprostite, gospod,« je odvrnil eden izmed mož, »vi ravnate zelo svobodno z nekaterimi naših postav; morebiti bode-te tako prijazni ter se bode-te ozirali tudi na ostale. Ti možje so nezadovoljni; ti možje ne marajo, da bi se njim nasproti vedno bahali z železom; ti možje imajo svoje pravice kakor drugi možje, in jaz sem ta-ko prost, da vam to povem. Oprostite, go-

spod, da priznavamo, da ste kapitan v trenutku; vendar jaz zahtevam pravico in se podam venkaj, da se posvetujemo.«

In z dovršenim mornarskim pozdravom je ta dolgi človek hudobnega obraza, rumenih oči in kakih petintrideset let star, korakal hladnokrvno proti vratom in izginil iz hiše. Ostali so drug za drugim sledili njegovemu zgledu in vsak je pozdravil, ko je stopal mimo in vsak je povedal kak izgovor: »Z ozirom na postave,« je rekel eden; »svet mornarjev,« je dejal Morgan. In tako so z eno ali drugo opazko vsi odkorakali iz koče ter pustili znotraj Silverja in mene z bakljo vred.

Mornarski kuhar je v tem trenutku odložil svojo pipo.

»Sedaj vidiš, Jakec Hawkins,« je rekel šepetaje, tako da ga je bilo komaj slišati, »tebi grozi smrt in kar je še mnogo hujše, trpinčenje. Oni me nameravajo odstaviti. Toda, zapomni si, jaz ti pomagam v vsakem slučaju. Jaz nisem hotel ničesar reči, dokler se nisi oglašil. Skoro sem že obupal, da izgubim toliko denarja in pri-jem še na vislice navsezadnje. Vendar vidim, da si ti pravi dečko. Jaz pravim sam pri sebi: Ti pomagaš Jakcu Hawkinsu, John, in Hawkins bo pomagal tebi. Ti si njegova poslednja karta, in grom in strela! John pa tvoja! Rama ob rami, pravim. Ti rešiš svojo pričo, on bo pa rešil tvoj vrat!«

ministri države, ki se nima v naše zadeve nič vtikati.

Kar se pa tiče trozveze, je gotovo zdaj že zadnji čas, da jo vrag vzame. Lahki so vseučiliško vprašanje le zato pograbili s toliko slastjo, da bi zvezo razbili. Saj piše italijanski državni svetnik Brunialti, da je čisto prav, da Avstrija fakultete ne bo ustanovila v Trstu, ampak na Dunaju, ker bi drugače Lahki v Avstriji pozabili, da so tlačeni in spadajo k veliki italijanski enoti! Tako piše državni svetnik! Na drugi strani pa vemo, da bosta italijanski vojni in mornariški minister kljub temu, da rabi laška vlada za Sicilijo milijardo, vendarle zahtevala izredni vojaški kredit.

Spričo tega je za nas boljše, da neodkritosrčno in nemoralno razmerje z Italijo poneha, da ne bodo pod pretvezo »trozveznih koristi« trpele naše notranjepolitiške razmere. Kar se Italije tiče, smemo res reči: Bog me varuj mojih prijateljev, sovražnikov se bom sam ubranil!

AVSTRO-OGRSKA.

Praški nedejski izgredi.

Češki radikalci so se pri ministrskem predsedniku pritožili, ker je v nedeljo na Příkopih interveniral neki orožniški častnik, ki ni zmožen češčine. Ministrski predsednik je obljubil, da bodo v bodoče intervenirali v Pragi le častniki, ki znajo nemško in češko.

Češki uradniki proti poštni naredbi.

Praga, 27. jan. Zveza čeških uradniških društev je protestirala proti razpisu praškega poštnege ravnateljstva. Ta razpis zapostavlja češčino. Vsled njega se bo od 220.000 letnih vlog, ki jih dobi praško poštno ravnateljstvo, le 6 do 7000 rešilo v češkem jeziku. Zveza uradniških društev priredi v kratkem v tej stvari velik protestni shod.

Proti Nemcem.

Nemci se pritožujejo, ker Čehi bojkotirajo v novem času z vsi silo nemške trgovce in tvorničarje.

Justh.

Glede na tekoča ogrska pereča vprašanja, o katerih je Justh poročal cesarju, se je odgodila rešitev na daljši čas. Cesar še zaslji Wekerla in najbrže še enkrat Justha. Cesar se je z Justhom zelo živahno pogovarjal deloma mažarsko, deloma nemško.

BALKAN.

Francija posreduje med Turčijo in Bolgarijo.

Pariz, 26. jan. Francoska vlada je naročila svojemu zastopniku v Carigradu, naj dela na to, da bi se spor med Turčijo in Bolgarijo čim preje poravnal in ohranil svetovni mir.

Krvavi boji med Turki in Bolgari.

Carigrad, 26. jan. V nekem predmestju Drinopolja so se zaradi mej sprli Turki in Bolgari. Tekom pretepa je bilo 10 oseb ubitih, več pa ranjenih.

Turške oblasti ne nastopajo proti morščem.

Skoplje, 27. jan. Srbski voditelji so zahtevali od turške sodne oblasti, da bi zaprla mesarja Sejfo Kačarja, ki da je pred par dnevi zavrtno umoril Srba Danila Šečerovića, za kar da imajo Srbi dokazov. Niti policija niti sodnija se ne zmenj za zahtevo Srbov.

Ugovor proti mandatu.

Belgrad, 27. jan. Poslanec Mihajlo Gjorgjević je na podlagi listin dokazal, da radikalni poslanec Milutin Dragović še ni star 30 let in vsled tega nima pasivne volivne pravice ter zahteva, da se ta mandat razveljavi. Radikalci se tej zahtevi upirajo.

Mnogo hrupa zaradi goloba.

Belgrad, 27. jan. Tu so ujeli goloba pismoonošo, ki ga je menda vihar zanesel z Ogrske. Ker niso mogli dognati, odkod je priletel in kam je bil namenjen, so ga poslali k vojaški postaji za golobepismoonoše v Niš, v svrhu nadaljnjih preiskav.

SRBIJA.

Carigradski srbski poslanik dr. Nenadović izjavlja, da Srbija zahteva del Bosne, ki bi jo vezal z Jadranskim morjem in s Črnogorom. V tem smislu izda Srbija spomenico velevladnim. Srbski vojni minister bo zahteval od skupščine nov oboroževalni kredit za tri milijone dinarjev v mobilizacijske namene. Dozdaj je zahteval vojni minister za mobilizacijo 33.500.000 dinarjev. Posebni srbski poslanik Dušan Protić je odpotoval v Cetinje in nosi baje seboj 1 milijon frankov za nadaljnje črnogorsko oboroževanje.

NAPAD NA SRBSKEGA MINISTRA.

Dne 26. t. m. se je poizkusil napad na srbskega notranjega ministra Milosavljevića. Pred ministrovo stanovanje sta se pripeljala dva elegantno oblečena moža,

ki sta hotela govoriti z ministrom. Ko je prosil sluga za posetnici, da ju naznani ministru, sta ga z gorjačo nabunkala. Sluga je klical na pomoč, nakar so od vseh strani prihiteli ljudje. Napadalca sta zbežala. Policija vodi preiskavo tajno, a ker v Belgradu ni nič tajnega, se je izvedelo, da je povzročil napad odbor za narodno obrambo. Minister je padel v nemilost pri narodnem odboru, ki ga vodi prestolonaslednik, ker je prepovedal vse protiavrstirske demonstracije.

BOLGARSKA MOBILIZIRA.

Bolgarska vlada je naznala velevladnim razloge za mobilizacijo. Bolgarsko časopisje izjavlja, da mora Bolgarija rešiti krizo z lastnimi močmi. Turško časopisje sodi, da pritiska Bolgarija z mobilizacijo na pogajanja med Turčijo in Bolgarijo.

STRELI OB RUMUNSKO - OGRSKI MEJI.

Pri Bratoci v Rumuniji so streljali rumunski vojaki na ogrsko ozemlje. Ustreljen je bil drvar Pap. Pri zaslišanju so rumunski vojaki izpovedali, da so bili natrskani in da so streljali, ker je navada, da vojaki streljajo ob pravoslavnem Novem letu.

TITTONI ODSTOPI?

London, 27. jan. »Daily News« vzdržuje svojo rimsko vest, da je že v bližnji prihodnosti računati na odstop italijanskega zunanjega ministra Tittonija, ker je njegova politika z vladno predlogo o ustanovitvi italijanske pravne fakultete na Dunaju doživela poraz.

ANGLEŠKA KRALJICA OBOLELA.

London, 27. jan. Kraljica Aleksandra se je prehladila in ostane v Sandringhamu, odkoder pojde začetkom februarja v London, na nastopi s kraljem Edvardom pot v Berlin.

SESTANEK ANGLEŠKEGA IN ŠPANSKEGA KRALJA.

Madrid, 27. jan. Pristaniška oblast v San Sebastianu je dobila ukaz, da pripravi kraljevo jahto »Heraldo« za kralja Alfonza, ki se z njo prve dni februarja sestane z angleškim kraljem Edvardom. Kralj Edvard se potem poda v Berlin. Sestanku pripisujejo političen pomen.

Dnevne novice.

+ **Kmečko-stanovski shod** v nedeljo je radi prevelike zglasitve udeležencev omejen samo na sodne okraje Ljubljana, Vrhnika, Kamnik in Brdo. Zglašenci samo iz teh okrajev imajo v nedeljo pristop na shod. Vse druge že razposlane vstopnice veljajo še za tisti shod, ki se priredi izrecno za dotični okraj. — Razdelitev na več shodov je bila neobhodna potrebna, ker so bila priglasi tako ogromna, da se ob tako velikanski udeležbi en sam shod sploh ne more vršiti, ker bi potem morali priglase odklanjati, kar bi nikomur ne ugajalo. Povdarjamo torej še enkrat, da je nedeljski shod določen sedaj samo za sodne okraje ljubljanska okolica, Vrhnika, Kamnik in Brdo. Vse zapužnike navedenih okrajev opozarjamo torej, da imajo v nedeljo pristop na shod in kdor še ni prejel vstopnice, se lahko še vedno zglašijo pri tajništvu S. L. S. za vstopnico. — Shodi za druge okraje se bodo vršili v prihodnjih nedeljah; natančneje bo določil še izvršilni odbor S. L. S. v svoji seji 4. p. m.

+ **Izvršilni odbor S. L. S.** ima v ponedeljek, dne 1. februarja t. l., ob 4. uri popoldne sejo v ta namen, da se določi glede časa in kraja kmetsko-stanovskih shodov za vse one sodne okraje, kateri niso zastopani na nedeljskem shodu.

+ **Za volitev v trgovsko in obrtno zbornico** so liberalci napeli vse sile in pričeli so tudi zopet z napadi v »Narodu«. Napadov na »klerikalce« in »klerikalno« stranko mrgoli na vseh »Nar.« straneh. Gospodje v liberalni stranki naj bi nam bili hvaležni, da v sedanjem od njih početem boju nismo še v pravo luč postavili pisarne trgovske in obrtne zbornice in da smo pustili pri miru njihove kandidate, o katerih je znano, da so najbolj molčeči ljudje na Slovenskem in da še nikdar niso ničesar storili za prosep obrtnega stanu. Zato je naravnost predrznost »visoke dr. Murnikove politike«, če v »Narodu« govori »o od klerikalcev zapeljanih obrtnikih, ki bodo smeli govoriti le če bo to »visoki« dr. Šusteršičevi politiki prav.« Naši zastopniki v trgovski in obrtni zbornici, na čelu jim vri Ivan Kregar, so vedno pokazali, da so samostojno misleči ljudje, o dr. Šusteršiču je pa znano, da ima drugod dovolj dela in da v delovanje trgovske in obrtne zbornice še nikdar ni posegal, če bi pa bil, bi gotovo zastoj kaj boljšega napravil kot za bogato plačo deset dr. Murnikov ali dr. Windischerjev. Gospodje

sami vedo, kako se okrog trg. in obrtne zbornice sneg topi, ako solnce posije tja, zato naj bodo v svojem lastnem interesu kolikor najbolj pri miru. Gospodo, ki na liberalni stranki vodi volitve, opozarjamo že danes, da vemo za razne stvari, za katere je najbolje, ako jih še pred volitvijo opuste. Tako naj nikar ne volijo z glasovnicami, ki so bile pobrane pri naših somišljenikih in drugih volivcih v Ljubljani in drugod, ne da bi se volivci podpisali in ne da bi sploh vedeli zakaj se gre. Pa tudi druge mahinacije so se godile. Iz raznih krajev se nam n. pr. poroča, da večina somišljenikov S. L. S. še ni prejela glasovnic, dočim so pristaši narodno-napredne stranke že vsi do zadnjega prejeli glasovnice. Z glasovnicami torej priporočamo največjo previdnost, ker bomo imeli ostro kontrolo, celo tam, kjer si gg. liberalci ne mislijo. Tisti gospod, ki je dejal: »Če nam drugo ne pomaga, saj imamo v rokah skrutinij,« naj pazi, da se ne — ureže. Mi smo za največjo dostojnost: v časopisju in pri — volitvah in bomo te dostojnosti svoje gg. nasprotnike temeljito naučili, če tudi morda z ostrimi sredstvi. Volivce pa opozarjamo, da združijo svoje glasove na obrtnike, katere priporoča neodvisni obrtniško-trgovski volivni odbor.

+ **Kandidatje neodvisnega obrtnega in trgovskega odbora za trgovsko in obrt. zbornico**, katere toplo priporočamo, so sledeči gospodje:

Za tretjo obrtno kategorijo **bele glasovnice**:

Pavšlar Tomo, posestnik valjčnega mlina, Kranj.

Hajnar Josip, žagar itd., Škofja Loka.

Ložar Jernej, krojač, Ljubljana.

Kregar Ivan, pasar, Ljubljana.

Za drugo obrtno kategorijo **ruđeče glasovnice**:

Kobi Anton, tovarnar in veletržec, Breg pri Borovnici.

Zurc Franc, župan, gostilničar, Kandija pri Novem mestu.

Za tretjo trgovsko kategorijo **rumene glasovnice**:

Lavrič Ivan, trgovec v Cerknici.

Zorec Franc, trgovec, Ljubljana.

Za drugo trgovsko kategorijo **višnjeve glasovnice**:

Treven Valentin, trgovec v Idriji.

Hrovat Urban, trgovec, Novo mesto.

+ **Predloga o socialnem zavarovanju** ne more niti misliti na rešitev, dokler so sedanje razmere v državnem zboru. Po nekaterih krajih naše dežele se je začela strastna agitacija proti zavarovanju samostojnih kmetov. Večinoma izvira iz liberalnih gostilen. Liberalci iščejo vsake prilike, da bi razbili našo stranko. Ne bo se jim posrečilo. Kakor smo že včeraj brzojavno sporočili, so naši poslanci sklenili, da se prej zaslišijo kmetje. Če kmetje sami nečejo zavarovanja, tudi poslanci ne bodo glasovali zanj. Kdor sedaj pravi, da so poslanci že kako postavili sklenili, je navaden lažnik. Prosimo, da se nam ime na takih hujskačev naznanijo, da potem ukrenemo z njimi, kar zaslužijo.

+ **Dr. Krek in Gostinčar** sta izstopila iz odseka za socialno zavarovanje, ker po klubovem sklepu ne marata zastopati nobenega stališča, dokler se ne zavzame pogoji poslancev s kmeti. Obžalujemo zlasti izstop poslanca dr. Kreka, ki ga tudi v državni zbornici v tem vprašanju vpošteva kot strokovnjaka, a zraven se nam zdi posebno važno znamenje za edinstvo med poslanci in za demokratiškega duha v stranki, da se je tudi dr. Krek, o katerem vemo, kako vnet zagovornik splošnega zavarovanja je, udal skupnemu sklepu. Nasprotniki se tu lahko uče discipline in političnega poštenja.

+ **Finančna uprava in nje personalni referent**. Kakor zahtevamo, da bodi referent pri deželnem šolskem svetu uradnik Slovenec, prav tako pa tudi zahtevamo, da bodi personalni referent pri tukajšnjem finančnem ravnateljstvu Slovenec. Pred nekaj dnevi šele smo grajali nedostanke, ki imajo svoj izvor v sedanjem personalnem referentu, a danes se moramo zopet oglasiti. Zopet je namreč imenovan davčnim praktikantom na Kranjskem neki Osvald Žizkovsky, sin vojaškega uradnika, ki je obiskoval le v spodnji realki ljubljanski slovenščino kot prost predmet ter dosegel klasifikacijo »genügend weniger im Schriftlichen«. Odločno protestiramo proti temu, da se nastavlja pri nas na Kranjskem uradniki, ki niso popolnoma večji slovenskega jezika v besedi in pisavi. Po našem mnenju je gotovo oni za službovanje na Kranjskem bolj kvalificiran, ki zna oba deželna jezika, kot oni, ki zna le enega, ki se rabi le na Kočevskem. Če se bo tako dalje postopalo, govorili bomo odločneje in jasneje.

+ **Dr. Derschatta — predsednik avst. Lloydja?** Poroča se, da postane bivši železniški minister dr. Derschatta predsednik avstrijskega Lloydja. To je gotovo čisto

napačno. Dr. Derschatta je lahko dober politik ali jurist, a že kot železniški minister je bil samo politik in strokovno ni razumel prav nič o železništvu. Na čelo Lloydja se mora postaviti mornar-trgovec. Z Lloyddom ima Avstrija že svoje bridke izkušnje. Milijoni so se izdali brez koristi, samo da so se pasli nesposobni ljudje. Seveda, gotovi krogi mislijo, da so dobro plačane službe samo za Nemce ali Italijane — od tod vsa mizerija!

+ **Tečaj za voditelje živinorejskih zadrug**. Zadruga zveza v Ljubljani priredi od 16. do 18. februarja t. l. poučen tečaj za voditelje živinorejskih zadrug. Namen tečaja je, izvežbati voditelje živinorejskih zadrug, da bodo zmožni samostojno voditi svoje zadruge, vpisovati v knjige potrebne podatke itd. Natančnejši spored je objavljen v »Narodnem Gospodarju«. V ta tečaj naj pošlje vsaka že obstoječa ali nameravana živinorejska zadruga po dve osebi. Udeleženci naj imajo že nekaj znanja o živinoreji, naj bodo popolnoma večji pisani ter morajo imeti namen, da bodo kasneje v resnici delovali pri živinorejskih zadrugah. Kdor se misli udeležiti tega tečaja, naj to pismeno naznani Zadrugi zvezi v Ljubljani do 5. svečana. Ker je število udeležencev omejeno, se ne bo moglo ozirati na tiste, ki bi se priglasili prepozno.

+ **Ljudevit Jošt umrl**. Z Dunaja se nam piše: Dne 23. januarja izročili smo dunajski Slovenci tuji materi zemlji truplo dne 21. januarja nanaglo umrlega vrlega rojaka c. kr. poštnege tajnika Ljudevita Jošta. Ranjki je bil porojen v Radečah na Dolenjskem ter je maturo prebil na novomeški gimnaziji. V mladostnih dijaških letih se je boril ljuto za vsakdanji kruh in obstanek, kakor je to že usoda naših velenadarjenih dijakov, toda humor, ta najboljši božji dar zemljana, ga je spremljal po vseh trnjevitih potih do zadnjega trenutka. Služboval je kot poštni uradnik na Krškem, v Trstu, Gradcu in bil končno vsled svojih dovršenih juridičnih študij sprejet v status poštne konceptnih uradnikov. Jošt je bil značilen in navdušen Slovenec, blagega značaja in mehkega srca. Mnogim rojakom je pripomogel do kruha in je bil celo med svojimi nemškimi kolegi in višjimi vsled svojega konciliantnega in taktnege vedenja obče priljubljen in spoštovan. Še bolj pa so ga čislali podrejeni mu uradniki in uslužbenci, katerim je bil skrben oče. Nikdar ni nikomur škodoval, nego vsakomur pomagal, kjer se je le dalo. Pogreb je bil veličasten. Mrtvaški voz preobložen s krasnimi vencami, množina poštne uslužbencev slovenskega pokolenja, ki je spremila, poleg obilnih prijateljev in znancev, pokojnega do groba, dokazuje, kako priljubljen nam je bil Jošt. Dragi Ljudevite! Vsegamogočni sprejmi tvojo dušo v raj, nam pa, ki smo tvoje vrline čislali, ostaneš v trajnem, najlepšem spominu.

— **Zavarovanje za ribiče in mornarje**. Poslanec dr. Tresić - Pavičić in tovariši so vložili sledeči predlog: C. kr. vlada se poziva, da predloži zbornici poslancev nemudoma načrt zakona o zavarovanju mornarjev in ribičev in da se o tem zakonskem načrtu razpravlja obenem z zakonskim načrtom o socialnem zavarovanju.

— **Grozen zločin** so neznani storilci izvršili v hrvaškem Zagorju. Dne 22. t. m. je bila v vasi Ljubeščica umorjena družina kmeta Katalenič, obstoječa iz gospodarja in gospodinje ter enega sina, in potem oropana. O zločincih ni sledu ter so ljudje našli umorjene šele v soboto zvečer.

— **Vesti o pakraškem učiteljsku neosnovane**. Srbska preparandija v Pakracu naznanja, da vest o odvzetju pravice javnosti ni resnična in da zavodu ni došel nikak tak odlok od deželne vlade.

— **K zidanju cerkve sv. Blaža v Zagrebu**. Te dni je jury pregledala vposlane načrte ter priznala prvo nagrado arhitektu Viktorju Kovačiču, drugo arhitektu Sunko in tretjo arhitektu Bastli.

— **Ponesrečil** se je v Tržiču 23 let stari črevljar Nikolaj Kemperle. Prišel je vinjen domov, prevrnil se preko nekega zidu in se ubil.

— **Med v Pragi zbranimi orožniki** je izbruhnila škrlatica.

Znanost in umetnost.

* **Druga domača dramska noviteta** se je vprizorila 16. t. m. na slovenskem odru v Ljubljani. Spričo iznenadenja, ki jih naše občinstvo doživi — izvzemši »Divjega Lovca« in »Za pravdo in srce« Medvedovo — redno pri vseh domačih dramskih poizkusih, posebno letos, ko se je delala velika reklama za srednje stvari, je kritika in publika za te reči zelo slabo disponirana in zato je bilo včeraj gledališče malodane prazno. »Zaklada«, ki so ga včeraj igrali, je tudi zadela usoda prve letošnje domače novitete, čeprav je vsaj, kar se

tiče dramatičnosti, precej boljši. Pisatelj je neznane, ki se skriva pod anonimom Andrejev, pa je tako skromen, da najbrž ne bo zanj nikoli izvedeli. Da je neliterat in zelo neverziran, se njegovemu delu pozna na prvi pogled, ima pa prirodni talent, ki žal ni nič kaj izpiljen in izobražen. Snov je dobro izbrana, okorno izpeljana. Kar se tiče karakterov, so nekateri zadeti, zlasti Mat. Rovana. Avtor je pogodil tisto natorno dobroto, obenem pa nedostopnost in navidezno, iz nezaupljivosti izvirajočo trdost, ki je tipična za našega kmetiča. Tu ni iskal efektov ne tendence. Tudi Najda kaže precej pristnih potez. Konflikti, izvirajoči iz Pehačeve zlobne narave, so pa neprav motivirani, večkrat brez notranje zveze, tok dejanj in menjava ter izpeljava dušnih nagibov prenačljena, vendar pa vse kaže, da je začetnik, ki je obdelal samonasebi bogato in dramatiško snov, saj izkušal ogibati se samih slučajnih zapletljajev. Druge osebe so gola manira, le tepček - črednik bi bil napravljen bolj vtiš, če bi ga bil igravec, g. Povh, znal pogoditi menj komično. Dialog kaže tupatam nekaj resničnega narodnega tona, veliko manj pa je v njem lastnega opazovanja kakor drugod načrtanih sentence in občajnih modrovanj. Skratka, delo, iz katerega bi nekaj dovoljnega naredila spretnejša roka. — Igralci so bili vsi dobri. G. Dragutinovič se je zelo potrudil, svoje vloge vsaj kolikortoliko pokrili s svojo igro, gđ. Winterova je bila prikupna in zelo resnična, g. Nučiču ne nujna vloga ugodnosti, da bi se veliko izkazal, tudi če bi hotel, g. Povh topot, se nam zdi, ni čisto umel, kar je imel predstavljati, zelo pa je ugajal g. Toplak v vlogi Rovana. —

Štajerske novice.

Š. Slov. kršč. soc. zveza v Mariboru priredi v nedeljo 31. jan. v prostorih »Kat. del. društva« zabaven večer. Na sporedu je godba in dve veseloligri: »Raztresenica« in »Zamujeni vlak«. Vse rodoljube in rodoljubkinje iz mesta in okolice prav prijazno vabimo. Začetek točno ob osmi uri zvečer. Na svidenje v obilnem številu.

Š. Slovenci! Spominjajte se v času pustnih vesellic šentiljskih Slovencev in njim tako potrebnega »Društvenega doma«.

Š. Izobraževalnim društvom! Kolkujte vse vstopnice ob priliki raznih pustnih vesellic s kolkom: »Obmejnimi bratom v pomoč«, ki se dobiva pri S. K. S. Z. v Mariboru.

Š. Za telovadne odseke postaja tudi na Štajerskem v zadnjem času večje zanimanje. Gotovo nam letošnja pomlad prinese več veselih pojavov iz krogov naših mladeničev, ki se po posameznih župnijah pridno gibljejo.

Š. Kandidati se pridno oglašajo. Mesto dr. Delpina bi rad sedel na deželnozbornem stolcu neki Scutter iz lipniške okolice. V Radgoni so postavili Nemci kot kandidata za Radgono, Gornjo Radgono, Cmurek itd. nekega Reitterja.

Š. Ptuj — brez vode. V mnogo studenčih je voda zmrznila, posebno v sredi mesta, da so ondri brez vode.

Š. Umrl je v Mariboru v 75. letu svoje starosti odvetnik dr. Janko Serbec, ki je nedavno odložil odvetništvo.

Š. Pasji kontumac je proglašen nad občinami sodnih okrajev Šmarje in Celje.

Š. Vsled petrolejne svetilke umrl. Fotograf Roth iz Gradca je v Mariboru hotel upihniti gorečo petrolejno svetilko. Svetilka je eksplodirala in Roth se je tako opek, da je v bolnici umrl.

Ljubljanske novice.

UMETNIŠKA BEDA.

Gledališče! Razvedriš se v njem, zabavaš, izobrazuješ, seveda če stori ravnateljstvo v tem oziru svojo dolžnost. Navdušeno ploska občinstvo umetnikom, vse jih občuduje, čarovno vpliva gledališko ozračje na gledavce in zledavke. »O kako so srečni,« se čujejo izdihljivi sentimentalni duš. A kjer je veliko solnce, je tudi veliko sence. In tisto občinstvo, ki ploska in se naslaja pri veseli umetnosti svojih ljubljencev, bi gotovo plakalo, ko bi mu bilo znano, kakšni siromaki da so umetniki in umetnice. Morebiti bo kdo sodel, da prečno slikamo, a rabili smo preml izraz, da so gledališki umetniki pravi reveži. Moderni sužnji so tolikrat zavidani gledališki umetniki in umetnice, izsesani, izkoriščani in šikanirani, da je joj in gorje.

Ljubljansko okrajno civilno sodišče razpravlja zdaj o tožbi tenorja Beno Lesar Lasaria proti ravnatelju ljubljanskega in celjskega nemškega gledališča, Wolfu. Dne 26. t. m. se je nadaljevala razprava proti Wolfu, ki je slučajno — žid. Razprava je tako senačna, da ko bi se vršila

na Dunaju ali v kakem drugem svetovnem mestu, bi objavljalo časopisje o njej obširne članke. Strmela bi javnost, da so še mogoče v naših časih take suženjske razmere, kakršne je razkrila že do zdaj ta razprava.

Pogodba med umetnikom in gledališkim ravnateljem je naravnost škandalozna. Začuden smo se povpraševali, ko jo je čital sodnik, če je kaj takega še danes mogoče. Saj so po tej pogodbi, ki se je sklenila oktobra lani, izročeni igralci na milost in nemilost ravnatelju Wolfu. Igralec ne sme zapustiti Ljubljane, ne da bi dovolil Wolf. Od gaže ima Wolf pravico odtegniti, če je igralec bolan, bolniško podpora, kar je popolnoma protipostavno, ker do bolniške podpore ima pravico le bolnik in nihče drugi. Če boleha igralec več kakor 28 dni ima ravnatelj pravico, da razruši pogodbo.

Igralec si mora iz svoje beraške gaže nabaviti sam kostume razven moderne francoske garderobe, trikote, peresa, kinč, čevlje, rokavice. Igralke si morajo nabaviti po »rvanateljevem predpisu« kostume razven moških in pažev iz lastnih sredstev. Igralec se obveže, da ne bo nosil nobene brade razven umetnih brad. Ako igralec ne dopade, če se nedostojno izrazi bodisi v besedi ali v korespondenci proti ravnatelju, proti njegovim pooblaščenim in ostalim članom, ima ravnatelj pravico, da po lastni razsodnosti izgubi igralec vsako plačo in vsako odškodnino. Ravno to pravico si pridržuje ravnateljstvo pri vsakem nastopu proti navodilom ravnatelja, režiserja, kapelnika ali uradnika, če razširja zlobne govorce in če kak član gledališča bodisi kjerkoli ustmeno ali pismeno kritikuje gledališče, kako igro ali kakega člana. Najlepši je pa konec, da mora plačati igralec agenciji Levy (seveda židovska agencija) na Dunaju 5% vseh dohodkov in da se ta vsota odtegne od plače.

Če to ni suženjstvo, potem ne vemo, kaj je še suženjstvo. Delavstvo ne trpi hvala Bogu več takih pogodb, kakršne sklepa ravnatelj Wolf z umetniškimi sužnji in sužnjami. Ljublj. držav. pravništvu priporočamo Wolfove pogodbe »contra bonos mores« v primerno uradno preiskavo in eventualno kazensko postopanje proti Wolfu.

V ostalem je bila tudi razprava zelo zanimiva. Značilno je izpovedal igralec Fischer (Harden), da je kapelnik šikaniral Lasaria. Psoval je Lasaria z idiotom in tretelnom. Nagajal je tudi Lasario s tem, da je motil orkester z napačnim dirigiranjem. Priča Stiasny je izpovedal, zaigral signala, ko je nastavl Lasario rog. Po II. dejanju se je kapelnik hvalil glede na Lasaria proti igalkam: »Habt ihr gehört, wie ich ihm abgeklopft habe!« Lasario je imel tak aplavz, da se je sedem do osemkrat dvignil zastor. Občinstvo je zahtevalo, da Lasario ponovi svoje petje, a kapelnik je med tem stal na odru.

K razpravi sta prišla tudi urednika »der Deutschen Wacht«, Beran, stud. phil. in 43. letni kand. iuris Ballogh. Beran je izpovedal, da je on recenziral predstavo, daši pri predstavi ni bil navzoč. Potrčila sta, da je bil po predstavi Lasario zelo razburjen. Strožnik Woschnagg je bil z Lasario po predstavi skupaj in ga je peljal v uredništvo »Deutsche Wacht«. Ko mu sodnik pove, da mu bodo dostavili pričinno po pošti, pravi priča: »da nima denarja za pot v Celje in da če ne dobi pričinne »so bleib' ich auf Gerichtskosten hier«.

Kapelnik Müller-Premk je hotel izpovedati, da je postopal korektno. Sodnik pa tega ni dopustil, ker je položaj že jasen in ker v lastni zadevi kapelnik ne more pričati.

Lasario je bil pri razpravi zelo živahen. Dvakrat je tudi s petjem pojasnil položaj. Lasario je nastopal tako živahno, da ga je moral miriti zagovornik, osobito ga je pa miril njegov prijatelj Harden.

Ij Ekszellenca sarajevski nadšk. Stadler je danes dopoldne v spremstvu monsignora Karola Cankarja obiskal poslopje »Katoliške tiskarne« in se jako pohvalno izrazil o delu in redu v podjetjih.

Ij Umrla je sinoči ga. Eli Treo, Nove alic 5, stavbenega podjetnika soproga, stara 29. let. Pogreb bo jutri ob tretji uri popoldne. — Včeraj je umrl tukajšnji odvetnik g. dr. Albin Kapus, v 42 letu starosti. Bil je 14 let odvetnik v Ljubljani.

Ij Iz »Mestne hranilnice«. Notar Plantan ostane v predsedstvu. Ravnateljsko mesto se takoj razpiše. Dr. Oražen izstopi iz načelstva.

Ij Gusti Danilo — mrtva! Kako je to mogoče se bo marsikdo vprašal, ki je srečal še včeraj našo priljubljeno umetnico na ulici. In vendar! Vše pred par dnevi je prinesel hrvaški list »Ilustrovani Obzor« nje vrlo uspešno sliko s širokim žalnim okvirom

in tako raznesel turobno vest v svet. — Pa potolažite se vi vsi, ki vas ta novica razburja. Gusti Danilo je še živa, da še zelo živa in — kakor nam sama zatrjuje — še dolgo ne misli umreti, ampak Slovence še nadalje razveseljevati in povzdigati s svojo umetnostjo. »Ilustrovanemu Obzoru« je samo malo ponagajal tiskarski škrat, ter zamenjal kliše umrle Vele Nigrinove z klišeji naše Danilove. In tako čitamo pod njeno sliko: † Vela Nigrinova, znamenita srbska glumica, umrla dne 31. prosinca 1908. — Pregovor pravi, da, kogar še živega za umrlega proglašajo, še dolgo živi! Zato upajmo, da se to tudi tu zgodi!

Ij Mizarski pomočnik dramatični pisatelj. Pisatelj včeraj na našem odru vpričane izvirne drame iz narodnega življenja pod anonimom »Andrejev«, je g. Puhar, mizarski pomočnik v Ljubljani. Kakor kaže na drugem mestu objavljena kritika, kaže preprosti in skromni pisatelj brezdvomno talent, žal da še neizsolan.

Ij Občni zbor I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani se vrši v četrtek, 28. t. m., ob 8. uri zvečer v hotelu »Union«. Na dnevnem redu bodo jako važne točke, zadevajoče interese hišnih posestnikov, zatorej z vso gotovostjo lahko računa na Vašo udeležbo — odbor I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani.

Ij Kandelaber podrl. Včeraj je v Stritarjevih ulicah neki voznik zadel v kandelaber z vozom in ga podrl. Napravil je plinarni 90 K škode.

Ij Nepošten poštni hlapec. Dne 23. t. m. je 21letni poštni hlapec Mihael Pirš rodom iz Zagreba, pristojen v Grosuplje, peljal poštni voz iz Horjula na Vrhniko. Pred odhodom pa je ukradel poštarju g. Ivanu Čepnu rjav havelok in 32 K denarja. Poštni voz je Pirš pustil stati na cesti, sam pa neznano kam pobegnil.

Ij Iz pisarne slovenskega g'edališča. V četrtek se vpričori prvič lirska opera Julesa Masseneta »Werther«.

Telefonska in brzojavna poročila.

SLOVANSKO SREDIŠČE.

Dunaj, 27. jan. Poročila, da se je eksekutivni komite »Slovanskega središča« že konstituiral so bila prezgodnja. (Dobili smo jih od uradnega korespondenčnega urada. Op. ur.) Obravnave radi ustanovitve te parlamentarne skupine se še vrše. Vsled neodločnega postopanja katoliško narodnih Čehov, je mogoče, da se vsa pogajanja še razbijejo. Kar se tiče predsednika eksekutivnega komiteja, je to poročilo prezgodnje. »Slovenski klub« je vsled predloga dr. Šusteršiča sklenil, da za načelnika predlaga dr. Ivčevića. Vsled tega so nastala po časopisih napačna poročila.

Dunaj, 27. jan. Seja za konstituiranje »Slovanskega središča«, se bo morda vršila prihodnji petek. »Slovansko središče« ne bo kompaktna zveza, ampak prosta združitev v podporo za skupno nastopanje pri vseh akutnih političnih in parlamentarnih vprašanjih.

ŽELEZNIŠKE ZADEVE.

Dunaj, 27. jan. V danšnji seji železniškega odseka so se pričela posvetovanja o predlogah glede podržavljenja železnic. Soc. dem. Ellenbogen je pozval, naj vlada, priklopi parlamentarce k posvetovanju o reorganizaciji državnih železnic. Poslanci iz Kranjske, Koroške, Štajerske in Gorenje Avstrije so se sešli, da preprečijo, da bi se promet odločil na novo nameravano progo Praga - Trst ter so skupno za progo Rottenmann-Turska železnica. Posvetovanja so se udeležili tudi jugoslovanski poslanci.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR. — BOSNA. — HERCEGOVINA. — LITVA. — JUSTH.

Budimpešta, 27. jan. V danšnji seji ogrskega državnega zbora je Hrvat Šurmin in terpeliral min. predsednika, ako ve, da sta dva časnika v Bosni in Hercegovini bila obsojena na 7 do 12 mes., ker sta ponatisnila neki članek iz »Pester Lloyd« in ako bo poskrbel, da bo skupni finančni minister varuh svobode časopisja. Posl. Tanloš je interpeliral radi nameravane izpeljave Litve na avstrijsko ozemlje. Ko je Justh prišel v zbornico, mu je vsa zbornica klicala »Eljen«. Justh je malo prej imel konferenco z Weckerlom o avdienci pri cesarju, nakar se je razneslo po zbornici, da je položaj za Mažare ugodnejši.

ITALIJANSKO VSEUČILIŠČE.

Dunaj, 27. jan. Italijanski vseučiliški odbor (posl. dr. Conci, Marani, dr. Rizzi in Scabar) se je včeraj dalj časa posvetoval z ministrskim predsednikom dr. Kiennerthom. V konferenci, ki je temu posvetovanju sledila, so italijanski poslanci sklenili, da vložijo nujen predlog, s katerim zahtevajo, da se takoj vrši prvo branje vladne predloge o ustanovitvi italijanske pravne fakultete. Italijani upajo, da bo

zbornica v kratkem času predlogo s primernimi spremembami rešila ter tako ustregla željam italijanskega naroda.

IZGREDI V HEBU.

Heb, 27. jan. Sinoči je več tisoč Nemcev demonstriralo pred neko gostilno, ki jo obiskujejo češki poštni uradniki. Prišlo je kakih 50 orožnikov z nasajenimi bajonetami. Več oseb je bilo ranjenih, nekaj so jih zaprli.

POMIRJENJE MED BOLGARIJO IN TURČIJO.

Sofija, 27. jan. Med Turčijo in Bolgarijo je nastalo pomirjenje. Turški veliki vezir je naznanil vlastim, da Turčija ne namerava zasesti strategično važnih točk in da proti bolgarski mobilizaciji ne bo odredil nobenih protikorakov.

Sofija, 27. jan. Bolgarska vlada je naznanila v posebni noti velevladim, da hoče spravo s Turčijo, da njene mobilizacijske odredbe niso bile agresivne, ampak samo dejanje previdnosti.

ČASNIKARJA V SARAJEVU OBSONJENA.

Sarajevo, 27. jan. Vojno sodišče je obsodilo urednika »Srpske Rieči« Omčikusa v eno leto težke ječe, odgovornega urednika pa v pol leta ječe, ker češ, da sta motila javni red in mir. Na predlog drž. pravdnika so Omčikusa takoj aretirali, da ne pobegne.

ALZACIJA IN LOTARINGIJA AVTONOMNI?

Pariz, 27. jan. Po vesteh iz Strassburga namerava nemška vlada državni pokrajini alzaško-lotarinški podeliti avtonomijo. Postala bi samostojna nemška zvezna država s tremi glasovi v zveznem svetu.

PRUSKI DEŽELNI ZBOR ODKLONIL VOLIVNO REFORMO.

Berolin, 27. jan. Pruski deželni zbor je s 169 glasovi proti 165 odklonil predlog o volivni reformi, ki je šel za tem, da bi se uvedle direktne in tajne volitve.

TURŠKE VOJAŠKE VAJE.

Carigrad, 27. jan. Pri Solunu se bodo vršile turške vojaške vaje z izkrcavanjem.

Poslano.

ODPRTO PISMO

blagorodnemu g. Fr. Župniku, tajniku c. kr. deželne vlade in sedanjemu voditelju c. kr. okr. glavarstva

v Črnomlju.

Vi ste, g. glavar, blagovolili ob komisijonalni reviziji obeh železniških načrtov po Belokrajini izraziti svoje mnenje, kakor stoji natiskano v tozadevni brošuri: izdaji o krajih, po katerih je izpeljan železniški načrt Semič-Osojnik-Metlika, tako-le:

Osojniška črta vodi zapustivši postajo semiško čez gube, ki jih tvori semiško gorovje, in prereže deloma pogozdene, deloma s trto zasajene gorjanske brežine do Osojnika, kjer se namerava zgraditi velika vodna postaja; preide potem z nizkim grmičevjem obraščene, skalnate in krasu podobne pašnike, ki se razprostirajo po okroglih vrhovih in globokih dolinah ter po pustih gorskih rebrih, kojih prideli obstoje v praproti in resi itd.

Ozadje za Osojnikom in Lokvico, osobito gorjanske strmine, so večinoma gole in ne nudijo nikakih izvoznih in tovarnih snovi — niti ni takih pričakovati v dolednem času.

Taka Vaša izjava, gospod glavar, je pa v veliko gmotno škodo na gospodarskem polju, zlasti glede izpeljave belokranjske železnice.

Zastopniki podpisanih občin Vas torej tem potom vprašamo preuljudno, ali ste si svet, po katerem je projektirana železniška črta, ogledali sami, ali pa vam je kraj znan le iz zemljevida? Ako so Vam kraji poznati samo iz zemljevida, ali k večjemu kot opazovalcu z okrajne ceste, potem Vas prav uljudno prosimo, ogledite si teren še enkrat osebno, in povabite k temu ogledu vse posestnike, ki so kupili razprodane gozdne parcele smuške in podturnške graščine, to pa še z ozirom na Vašo izjavo o izvoznih in tovarnih predmetih.

Če vsled Vašega ogleda pridete do prepričanja, da je Vaša izjava samo deloma resnična, potem pričakujemo od Vas kot moža in c. kr. uradnika, da svojo izjavo popravite na merodajnem mestu nam v prilog.

Če Vam pa Vaša preiskava pokaže, da je Vaše trdilo tudi potem, ko čujete izjavo prizadetih krogov, neovrgljiva, smemo ravno tako zanesljivo pričakovati, da nam priskrbite izdatno znižanje davka, katerega sedaj plačujemo. Prepričani smo namreč do celega, da je neopravičen tak davek od posestev, na katerih po Vaši iz-

javi raste le »praprot in resa«, kakršen je nam sedaj predpisan.

Drzujemo si pripomniti tudi še, da ozadje za Lokvico, in sicer neposredno, niso »večinoma gole gorjanske strmine«, ker do teh je še nad 8 km., ampak rodovitni in na novo obnovljeni suhorski in radoviški vinogradi.

Z odličnim spoštovanjem!

Županstvo mestne občine Metlika:

Fran Jutraš, župan.

Županstvo občine Božjakovo-Rosalnica:

Janez Pečarič.

Županstvo občine Lokvica:

Alojzij Mihelčič.

Županstvo občine Drašiči:

Martin Nemanič, župan.

Županstvo občine Radovica:

Marko Petrič, župan.

Za županstvo občine Semič:

Jakob Plut, župan.

Za županstvo občine Črešnjevec:

J. Konda.

Za županstvo občine Suhor:

Fran Trdan.

Dobili smo že razne dopise iz metliškega, kakor iz črnomaljskega okraja, ki se tičejo zgradbe belokranjske železnice. Ker se seveda ne moremo vmešavati v prepir med obema okrajema, ki jima dobroto železnice enako privoščimo, nismo objavljali takih dopisov. Danes objavljamo »Poslano« na izrečno željo podpisanih županstev, a se v polemike lokalnega značaja ne bomo spuščali.

Meteorologično poročilo.

Vrhina n. morjem 306.2 m. sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
26	9. zveč.	746.2	- 5.6	brezvetr.	oblačno	
27	7. zjut.	45.8	- 6.0	sl. svzh.		0.0
	2. pop.	45.4	- 0.8		skoro obl.	
Srednja včerajšnja temp. - 6.2°, norm. - 2.0°						

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 27. januarja

Pšenica za april	12.73
Pšenica za oktober 1. 1909	10.86
Rž za april 1. 1909	10.05
Oves za april	8.50
Koruza za maj 1. 1909	7.20
Efektiv 5 ceneje	

2 vajenca

sprejme takoj s hrano in stanovanjem
Lovro Šetina, Šiška št. 65
pri Ljubljani. 237 10-1

Velika zaloga raznih slovenskih plošč in gramofonov
ceniki od gramofonov in plošč na razpolago.

Fr. P. Zajec
urar in optiker

Ljubljana,
Stari trg, št. 26.

Št. 13308/08

RAZGLAS.

225 3-3

Upravni svet zavarovalnice »Der Anker« na Dunaju je v svoji seji 30. marca 1908 sklenil v proslavo šestdesetletnega vladanja Njegovega Veličanstva cesarja Franc Jožefa I. podeliti za doto enemu otroku s Kranjskega, ki je bil rojen dne 2. decembra 1908, eno brezplačno, 20 let tekočo polico za 1000 K.

Pravico do te police ima v prvi vrsti otrok takih starišev, ki so bili pri »Ankerju« že zavarovani, pa so morali zavarovanje zaradi neugodnih razmer opustiti.

S krstnim listom in eventualno drugimi dokazili opremljeno prošnje je vložiti

do 15. februarja 1909

pri podpisanem deželnem odboru.

Deželni odbor kranjski

v Ljubljani, dne 20. januarja 1909.

239 1-1

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem bridko vest o smrti naše priljubljene, nepozabne matere, oz. hčere, sestre in sakinje, gospe

Minke Hudovernik
roj. Jelšnik

vдове po c. kr. sodnem pristavu

ki je po dolgi mučni bolezni, včeraj dne 26. t. m. ob 9 uri zvečer, blaženo zaspala v Gospodu.

Pogreb drage pokojnice bo jutri, v četrtek 28. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v Kostanjevici na ondotno pokopališče.

Nepozabno rajnico priporočamo v blag spomin.

V Kostanjevici, 27. januarja 1909.

Žalujoči sorodniki.

Absolutno ognjevarne

blagajne

jekleno-oklopne blagajne in kasete ponudi starorenomirana tovarna za blagajne

Jan. Lange

Dunaj, XVIII/1, Währinger Gürtel št. 7.

Telefon 21485. 3157 26-7 Ceniki zastoj

Dobavitelj domačih hranilnic.

Prodajalka

se sprejme za mešano trgovino na deželi. Nastop takoj, plača po dogovoru. Ponudbe na prometno pisarno B. Kamenška v Ljubljani. 238 3-1

ABITURIENT

želi vstopiti takoj začasno v kako pisarno. Ponudbe pod »Sreča« na upravništvu »Slovenca«. 231 2-1

Mlekarska zadruga v Sreanji vasi v Bohinju
234 ima 3-1

130 lepih hlebov švicarskega sira
na prodaj. Hleb je težak 20-30 kg. Cena po dogovoru.

Družina isee

primerno hišo v najem

ob Bohinjski železnici od Kanala do Jesenja, oziroma blizu iste, v prometnem kraju. Hiša mora biti pripravna za trgovino oziroma gostilno. Hiša bi se v slučaju tudi kupila. Ponudbe na upravništvu »Slovenca«. 235 7-1

Zahvala.

236 1-1

Za izkaze odkritosrčnega sožalja ob izgubi našega iskreno ljubljenega očeta, oziroma tasta in starega očeta, gospoda

Srečko Nollija

za darovane vence, za obilno udeležbo pri pogrebu in posebno za ginjačo petje pevskega zbora »Glasbene Matic« izrekamo našo najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 27. januarja 1909.

Žalujoči ostali.

130 11-4

Č. gg. ženini in neveste

Največja in najbogatejša tovarniška zaloga pravih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine. — Razpošiljam na vse kraje sveta, kakor: ure, verižice, prstane, uhane, zapestnice, namizne oprave in okraske, šivalne stroje i. t. d. — Cene najnižje.

: Se priporoča za obilni obisk in naročila z velespoštovanjem :

FR. ČUDEN, Ljubljana, Prešernove ulice

: urar in trgovec, delničar švicarskih tovarn ur »UNION«. :

Naslov zadostuje

Fr. Čuden
LJUBLJANA.

Ceniki s kalendarjem tudi po pošti zastoj.

Dne 30. januarja 1909 ob 10. uri dopoldne

vršila se bo pri tukajšnjem okrajnem sodišču soba št. 16

232 1-1

izvršilna zakupodaja gostilniškega in krčmar. obrta ozir. gostilniške koncesije.

Reflektantje dobe pojasnila in vpogled v dražbene pogoje pri sodišču, ali pa v pisarni g. odvetnika Ivana P. Vencajza na Dunajski cesti št. 19. (Medjatova hiša).

231 1-1

Oklic.

A 263/99
119/1

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I., dovoljuje na predlog ndl. Aleksandra in Ane Železnikar

javno prodajo premočnin

in sicer: šivalni stroj, več omar, postelj, miz, 1 glasovir, posteljna oprava i. t. d.

Prodaja se vrši

dne 3. februarja 1909, ob 9. uri dopoldne
v Ljubljani, Škofje ulice št. 4, I. nadstropje.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, oddelek I.

dne 22. januarja 1909.

Ustanovljena leta 1854.

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon št. 210.

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice št. 12, Ljubljana

Priporoča s pravemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje izborna

marčno pivo v sodcih in steklenicah

Državni zbor.

Dunaj, 26. jan. 1909.

Razmere v zbornici postajajo že neznošne. Nikogar ni, ki bi s trdno pestjo napravil red in pokazal zbornici nova pota. Vlada sama je predložila več silno važnih predlog, n. pr. socialno zavarovanje, a poslanci ubijajo čas z nujnimi predlogi. Događki na Balkanu bi morali vzbujati pozornost našega parlamenta, dolžnost do svojih volivcev in do države bi morala v poslancih vzbujati zavest, da ima državni zbor veliko nujnejšega posla, kakor pa so razprave o napisih na kaki lokalni železnici, dijaškem »bumelnu« v Pragi in druge enake stvari. Resnica je, da je tisoče delavcev brez dela, ker stojijo tovarne in tisočim delavcem grozi usoda, da jih postavijo na cesto sredi zime, ker ni dela po tovarnah, ki nimajo naročil. Ali za to naš parlament nima smisla, a Čeh in Nemec vodita najsrdečiji boj za to, kakšne morajo biti tiskovine pri poštnih uradih na Češkem. Na obeh straneh so kričaji in prenapetosti, trezni elementi ne pridejo do veljave, in čudno, da ravno bivši ministri, kakor Prade, Fořt, Pacak itd. so najbolj radikalni v narodnih stvareh in nemški minister se celo udeležuje odborovih sej nemških bojnih društev. Seveda ne pridemo na ta način nikdar naprej! Pošteni poslanci se morajo naveličati takega dela in ljudstvo, ki je pričakovalo od poslancev rešitve iz socialne bede, mora postati nezadovoljno.

Bo pa najbrž konec te zbornice. Češki klub se pripravlja na obstrukcijo, za katero hočejo pridobiti tudi katoliško-narodne Čeha. A že se čujejo tudi glasovi, da so dnovi sedanje zbornice šteti in da bo v kratkem to zasedanje zaključeno, ali bo pa zbornica razpuščena.

Danes se razprava o nujnih predlogih — razpravlja se hkrati o petih nujnih predlogih — nadaljuje in socialni demokrat poslanec Seliger utemeljuje nujnost predloga, da se izvoli odbor, ki bi sestavil zakonski načrt za ureditev narodnostnih razmer, za njim še govore o tej stvari socialna demokrata dr. Soukup in dr. Renner, ki sta povedala mnogo lepega in resničnega in zlasti dr. Renner je pravil gorke nemškemu nacionalcem, ki nimajo za drugo smisla, kakor za narodnostni boj. Od češke strani je govoril dr. Baxa, ki je ponavljal stvari, ki so jih pred njim že neštetočrat ponavljali drugi češki govorniki.

Grafenauer.

Interpelacija poslanca Grafenauer in tovarišev radi postopanja c. kr. okrajnega glavarstva v Celovcu nasproti slovenskim strankam ožigosa postopanje okrajnega glavarja v Celovcu in dokazuje njegovo protipostavno postopanje nasproti narodno probujenim Slovincem na Koroškem, kateri se kaznujejo z podvojeno globo zaradi prestopkov cestnega policijskega reda, ki je kmetom na Koroškem v gospodarskem oziru najmanj rečeno — škodljiv in to še pred razglasom dotičnih naredb.

Gostinčar.

V seji 22. t. m. je vložil Gostinčar predlog, da se stabilizirajo davčni eksekutorji in interpelacijo, da se oddaja les kmetom v Črnem vrhu pri Idriji za izdelovanje kmetijskega orodja in posod iz državnih gozdov na primerno bližnjih in dostopnih prostorih. Dalje interpelacijo za zboljšanje provizij idrijskim provizijonistom.

Interpelacija Piškega, Roškarja in Grafenauerja

zaradi poziva na bojkot proti Slovincem, ki ga je »Südmärke« objavila v »Marburger Zeitung« št. 7.

Interpelacija dr. Korošca

zaradi rektorjevega oglasila na dunajski univerzi, v katerem nemiški »Volksrat« v Gradcu pozivlje, da se oglašajo za službe v slovenskih delih Štajerske.

Proti dr. Schreinerju.

Poslanci dr. Benkovič, dr. Korošec, Grafenauer in tovariši so uložili na min. predsednika sledečo interpelacijo:

Po časnikarskih poročilih se je udeležil dr. Schreiner 17. t. m. seje glavnega

vodstva »Südmärke«, ki so se je udeležili tudi zastopniki nemških ljudskih svetov. Schreiner je ob tej priliki bajno izjavil, kako visoko ceni delovanje nemških bojnih društev za razvoj in ojačenje nemštva v alpskih deželah, časniki tudi konstatirajo, da je nemški minister krajan zvest prijatelj »Südmärke« in njen delaven in odločen zastopnik.

Najodločnejše in najslovesnejše moramo protestirati, da sodeluje minister pri društvu, ki si je postavilo nalogo, da izpodrine z domače grude slovensko domače prebivalstvo z vsemi nasilnimi in denarnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago kakor n. pr. v Št. Lju in ki sili naše ljudstvo v obupno samobrambo nasproti sovražnim nam aspiracijam. Tako postopanje okrepi v našem ljudstvu mnenje, da država pospešuje in vodi izpodrinjanje našega ljudstva celo z ljudskim davčnim denarjem, ki se porabi tudi za pokritje stroškov nemškega krajskega ministrstva.

Vprašamo:

»Jeli navedeni slučaj znan min. predsedniku?

Ali je min. predsednik voljan, da vpliva in skrbi za to, da se taki događki, osobito vsaka udeležba članov c. kr. vlade pri delovanju narodnih bojnih društev, v bodoče v vsakem slučaju opusti in da se da po tem događku razžaljenemu slovenstvu zadoščenje?

Dr. Benkovič

je vložil nujen predlog, ki zahteva presodno komunalnih policijskih straž zaradi poletnih izgredov.

Današnja seja je bila zaključena ob 4. uri popoldne.

Proračunski odsek.

Danes zvečer je zboroval proračunski odsek, ki je pričel razpravljati o proračunu za leto 1909. Bienenrth ob tej priliki naglašja, da smatra za svojo glavno nalogo predložiti jezikovni zakonski načrt, kar stori začetkom prihodnjega tedna. Odsek je pričel takoj podrobno razpravo. Ob tej priliki se pritožuje dr. Korošec, ker uradni brzojav pomanjkljivo poroča. Nezanisljiva so osobito dunajska in peterburška poročila. Zahteva, naj se nastavi poročevalci v vseh inozem. glavnih mestih. Bienenrth na to naglašja, da je imel dolžnost, da sestavi parlamentarno ministrstvo. Resno se je trudil in ni kriv, da se mu to do zdaj še ni posrečilo. Ključ položaju je v češko-nemškem sporu. Nato izjavi, da predloži zbornici jezikovno postavbo. Glede na izvajanja dr. Korošca o korespondenčnem biroju izjavi Bienenrth, da bo kolikor mogoče ustregel željam dr. Korošca.

„Slovenska Matica“.

Nedavno so nam prišle v roke letošnje »Matične« knjige. Ocenimo prinesemo drugje. Tu hočem vreči samo nekaj splošnih opazk o naši »Matici«, ker se mi zdi potrebno, da se enkrat spregovori tudi nekaj načelnih besed.

Najprej se pa hočem dotakniti še polemike o Jagiću, ker je vsled nastopa profesorja dr. Ilešiča kolikor toliko zraven prizadeta tudi »Matica«.

Profesor dr. Ilešič je smatral za svojo dolžnost, da nastopi v prilog svoji dr. Jagiću, častnemu članu »Matic«. Toda dejstvo, da je Jagić časten član »Matic«, ni zanj, ako je kriv, nobena polajševalna, ampak oteževalna okoliščina.

Dalje navaša prof. dr. Ilešič v prilog za Jagića neko pismo, katero je on pisal nekoč »Matici«. Jagiću se očita dvojna — pravzaprav mnogobrojna — uloga: k Nemcem govori tako, k Slovincem drugače. Dotično pismo ga ne opravičuje, ampak še obtežuje.

Pozitivna razloga, s katerima opravičuje prof. dr. Ilešič Jagića, sta dva: 1. da se je zmotil (v določanju slovenske meje). S tem pa on Jagića ravno silno obtežuje. Vseučiliški profesor strokovnjak bi se ravno v tako važni — tudi politično važni — stvari ne smel motiti. Dr. Lokar ga izgovarja tudi s tem, da je izraz dolina »dvoznačen« in se lahko rabi še v drugačnem pomenu. Dalje, da je imel na razpolago premalo prostora, da bi določil meje po Ante Begovem načinu. Toda, če je beseda »dolina« dvoznačna, bi je ravno Jagić ne smel rabiti, ker bi ravno v takem delu moral upotrebljevati samo najjasnej-

še, enoznačne besede. Dalje se ne gre za to, če je določil meje bolj ali manj jasno, ampak, če jih je določil resnično ali ne. Tudi, če bi mel Jagić zapisati o Slovincih samo en stavek, bi ta ne smel biti neresničen.

Kar govori Jagić o slovenskem jeziku, skuša prof. dr. Ilešič tako zasukati, da bi besede dobile resničen in za nas ne neprijazen pomen. Toda tu se ne gre za to, če se dajo besede kakorsibodi tudi drugače zaviti, ampak če se ne dajo razumeti tudi v prvem smislu, ker če se dajo rabiti proti nam, jih bodo Nemci gotovo tudi rabili.

Splošno je pa treba pripomniti še sledeče: Jagić je sotrudnik nemško-liberalnega židovskega lista »Neue Fr. Presse« in po svojem prepričanju nemški liberallec starega kopita. Drugič: Jagićeve zasluge na polju slavistike se precenjujejo. On ni spisal nobenega velikega znanstvenega dela, kakor na primer Miklošič, Krek, Gebauer, Daničič, Sreznjevskij itd. On je strokovnjak v starobulgarskem jeziku in slovstvu, njega bomo vprašali, kako je n. pr. s črko »v« v Asemanovem evangeliju, on je izdal več starobulgarskih tekstov in napisal o tem več učenih člankov. Pisal je tudi iz drugih oddelkov slavistike, toda le bolj recenzije, ocene, poročila, prigodne bilješke, urejeval je jako spretno »Archiv für slavische Philologie«, toga sistematičnega velikega dela ni napisal nobenega. Kar pa zadeva slovensko slovstvo in jezik, pa gotovo Jagić ni večji strokovnjak od n. pr. profesorja dr. Ilešiča. Ne nimis iurare in verba magistri!

Sedaj pa k »Matici«.

O »Matici« se pa sliši mnenje, da ne odgovarja svoji nalogi in se od daleč ne približuje svojemu idealu. Najprej si moramo biti na jasnem, kaj je zahtevati od »Matic«.

Sedaj smo Slovenci že toliko napredovali, da ne potrebujemo društva za izdajanje leposlovnih knjig. »Poljska Matica« ima namen širiti med ljudstvo poljskega patrijotičnega duha. Torej mora izdajati knjige, pisane v patrijotičnem duhu, poljudne in po ceni. »Lužičko-srbska Matica« ima sploh namen gojiti srbsko slovstvo in dati ljudstvu v roko v narodnem jeziku pisano knjigo. »Srbska Matica« v Novem Sadu ima tudi namen dati srbskemu narodu dobrega berila. »Hrvaška Matica« preskrbuje z berilom inteligentnejše meščanske kroge. Pri vsakem slovanskem narodu ima »Matica« drug pomen in drugačno nalogo. Pri Poljakih ji ni treba gojiti znanosti, ker za to skrbi akademija in vseučilišča, istotako pri Hrvatih. Pri lužičkih Srbih in pri Slovakah je ne more, ker je najprej treba ljudstvu dati v roko knjigo in izdajati leposlovje, ki bi drugače ne našlo založnika. Ta namen je imela prvotno tudi ilirska, sedaj »Hrvatska Matica«. Nalogo »Matic« pri lužičkih Srbih, pri južnoslovanskih Srbih in pri Slovakah izvršuje pri nas »Mohorjeva družba« in pa privatni založniki. Leposlovna knjiga najde, hvala Bogu, pri nas že privatnega založnika. Zato ni treba, da bi konkurirala »Matici«. O specijalni nalogi, katero ima »Matica« pri Poljakih, pri nas ne govorimo.

»Slovenska Matica« je nekaka posestrima hrvaške. Toda literarne razmere pri nas in na Hrvaškem so bistveno drugačne. Hrvatje nimajo tako mogočnega društva, kot je naša »Mohorjeva družba«, nimajo tudi toliko in tako podjetnih in solidnih privatnih založnikov, kakor mi. Omenim »Katoliško Bukvarno«, Schwentnerja, »Narodno založbo«, Kleinmayerja, Gaberščekca, celjsko založbo itd. Na drugi strani imajo pa Hrvatje akademijo in univerzo.

Torej bi morala tudi naša »Matica« biti od hrvaške bistveno različna. Morala bi biti bolj podobna rusinskemu Ševčenkoveму društvu v Lvovu. Naj bi ne gojila stvari, ki se pri nas lahko izvrše s privatnimi silami in za kar imamo že druga društva, ampak naj bi raje izpolnila občutne vrzeli, katere imamo na polju našega kulturnega dela. Bila bi nam naj neka znanstvena akademija v našem obsegu in pripravljala pot našemu vseučilišču. Kot glavno nalogo »Matic« bi jaz omenil:

1. Gojiti znanstveno slovstvo in sicer znanstveno v strogem pomenu in poljudno znanstveno. Izdajati leposlovnih knjig naj

prepušča drugim tvrdkam. K večjemu naj bi izdala po eno leposlovno knjigo na leto in sicer tako, da bi nam zamogla biti močno potrebna ali koristna, pa ni upanja, da bi drugje našla založnika v doglednem času. Na sedem knjig naj bi jih bilo šest ali vsaj pet znanstvenih. Seveda bi bilo v tem slučaju potreba, da bi naši profesorji nekoliko več znanstveno delali, kot doslej. Sedaj najdemo med našimi slovstvenimi delavci samo par profesorjskih imen. Kje so drugi?

2. Dalje bi nam »Matica« lahko počasi ustvarila znanstveno knjižnico. Za vseučilišče je potreba knjižnice. Učenjak brez knjižnice je kot riba brez vode. Naša licealna knjižnica ima le slovenske reči. »Matica« bi pa lahko zamenjala svoje knjige z vsemi slovanskimi znanstvenimi zavodi, akademijami, vseučilišči itd. in tako bi se, ako bi se to vršilo od časa ustanovitve »Matic«, zdaj nahajala v Ljubljani že lepa knjižnica. Toda zamenjavanje je zanemarjeno in neurejeno. Tako n. pr. zamenjuje »Matica« knjige za popolnoma brezpomembne »Izvestja blagotvornitnavo občestva« v Peterburgu. Nekaj vpokojenih generalov in starokopitnih vladnih profesorjskih mumij, ki stojijo okrog tega lističa, gotovo ne bo nikdar rabilo »Matičnih« knjig, »Matici« pa »Izvestja« ne bodo mnogo koristila. Ne zamenjuje pa s tako velikim in važnim zavodom, kot je krakovska akademija. Gotovo bi bila bolj naloga »Matic«, kot muzeja, da nam ustvari knjižnico, in vendar je zamenjavanje pri muzeju veliko bolj urejeno, kot pri »Matici«. Pa še ta knjižnica, katero »Matica« še ima, je tako neurejena, da je popolnoma nerabna.

3. Kot tretjo nalogo »Slovenske Matic« bi si jaz predstavljal, da nam prireja znanstveno in poljudno znanstvena predavanja, morda priredi ljudsko vseučilišče. V Ljubljani imamo toliko šol, ki bi čisto lahko oddale zvečer ali ob praznikih kak prostor za taka predavanja in tečaje. »Matica« ima v svojem odboru kot v paternoštru nanizana imena naših učenih glav. Tuintam se je že večkrat slišalo povpraševati, čemu je ta odbor, ko bi vendar predsednik in tajnik lahko vse opravila. Ali je odborništvo »Matic« samo za parado? Dejstvo je, da »Matica« kljub svojemu dolgemu paternoštru odbornikov ne razvija nobenega življenja, ne daje nobenih znakov svežega delovanja.

Ako »Matica« odgovori, da to ni njena naloga, potem ji odgovorimo: Pa skrbi, da bode! Jaz menim, da bi se lahko osvežila »Matica« tudi v okvirju svojih dosedanjih pravil, ako bi bilo pa treba pravila spremeniti, naj se spremene. Kakor smo sedaj, storita na primer »Katoliška Bukvarna« in Schwentner več za slovensko slovstvo, kot cela »Matica«. Vse se razvija, samo »Matica« stoji.

Seveda bi bilo potreba »Matici«, ako bi hotela delovati v gori navedenem smislu, večjih denarnih sredstev, in ta sredstva bi se morala dobiti deloma potom deželnih in državnih zastopov in od drugih javnih korporacij, deloma od udov in od drugih zasebnikov. Postaviti bi se morali na stališče, da »Matica« ni trgovsko podjetje, ampak kulturni zavod, kakor n. pr. gimnazij ali pripravnica ali licej, in potem bi bilo takoj jasno, da se mora zanjo plačevati. Predno bi pa »Matica« imela pravico zahtevati subvencij, bi morala dokazati, da se je postavila na tako stališče.

Izvolitev sedanjega predsednika je vsa slovenska javnost pozdravila z veseljem in od njega tudi pričakujemo, da bo imel dovolj moči, da izvleče »Matico« iz nene stagnacije.

Dr. L. Lénard.

!! Prvo slovensko !!

c. kr. oblastveno potrjeno 18 93

učilišče za krojno risanje

Franja Jesih

Ljubljana, Stari trg št. 28.

Dohi se tudi kraj po životni meri.

Podružnice
Spljet, Celovec

- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000 -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun ter je obrestuje po čistih $\frac{1}{2}\%$

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec

- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000 -

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško priporoča svoje izborno pivo

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sorejama restavrater „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Ilustrovani ceniki zastoni in franko

Ilustrovani ceniki zastoni in franko

Marijin trg št. 1. Največja zaloga najfinejših barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co. Fine oljate barve za študije, akvarelne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarna kreda, Zlate in raznobarne bronze. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminij v listih. Štampilske barve. Oglje za risanje. Raznobarne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Paleta, škatlje za študije, Čopiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorice po najnižji ceni, najnovejši in moderne suhe, kemične, prstene in rudinske barve.

Priznane najboljše in najizdatnejše

oljate barve za pleskarje, stavbne in pohištvene mizarje in hišne posestnike itd. priporoča

Adolf Hauptmann

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarkega

lima po najnižji ceni,

karbolineja samo boljše vrste,

gipsa alabastra in stukturnega za podobarje in zidarje.

Ustanovljeno 1832.

Hahtevajte cenike!

SOMISLJENIKI! SOMISLJENICE!

Zahtevajte v vseh prodajalnicah in tobakarnah vžigalice »Slovenske krščanske socialne zveze«: »V korist obmejnim Slovincem!« Kupujte te naše vžigalice!

Slovenci, pozor! pri nakupovanju vencev!

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11 priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev

in 3077-19

trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

CENE BREZ KONKURENCE!

Izmed najboljšega najboljši!

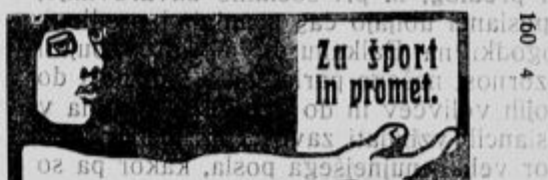
Da zadostim tudi najrazvnejšim zahtevam, sem vpeljal vrsto prazne kave, ki presega v kakovosti, izdatnosti in aromi najboljše. Ta kava je zmes najizbraniših vrst, najfinejšega proizvajalca in nudi čudovito fino, aromatično in oživljajočo pijačo. Z mlekom mešana tvori dober zajtrk in podlago k udobni malici. Brez mleka kot »črna« je prijeten zaključek vsake pojedine ali večerje; ima moč in oživlja.

Prva ljubljanska velika prazarna za kavo

Karol Planinšek

Ljubljana, Dunajska cesta, vogal Sodnijske ul.

3244 12 9

Za šport in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus, Regent in drugih specialnih znamk ter posameznih delov. Izposojevanje koles prejem koles za emojiranje, poniklanje ter popravila: solidno in cene.

Karol Čamerlik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Dež lekarna pri „Mariji pomagaj“

M. Leustek

Ljubljana, Resljeva c. 1

zraven cesarja Frana Jožefovega jubila mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže

Dorševo med ribje olje ugod. okusa, lahko prebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Nadalje zaradi svojega izbor. učinka znano

Tanno chinin tinktura za lase, katera okrepuje, lasišče in preprečuje izpadanje las. Cena steklenici z rabilnim navodom 1 K. 2700

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje izborni proti zobobolu in gnjilobni zobi, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. Steklenica 1 K.

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. Med. Cognac, Malaga, ruma itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

SLIVOVKA

tropinovec

kranjski brinjevec

se dobi v sodih od 50 litrov naprej po prav primerni ceni v zanesljivi kakovosti v

veležganjarni in

rektifikarni sadja

M. Rosner & Co.,

Ljubljana,

Spod. Šiška, poleg Kosler-jeve pivovarne.

Odlikovano

v Parizu.

Nova slovenska trgovina Lenasi & Gerkman, Ljubljana

priporoča za pomlad in poletje vsakovrstno suknano, volneno in platneno blago.

Solidne cene in točna postrežba.

3490 (26-3)

Prvi Kinematograf Pathé

Prej „EDISON“. DUNAJSKA CESTA. Nasproti kavarni „Europa“

Vsako soboto in sredo nov program! Predstave ob delavnikih: ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Predstave ob nedeljah in praznikih: ob 10. in 11. uri dopold. in ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. uri popoldne.

Cene prostorom: I. prostor 60 v., II. prostor 40 v., I. prostor otroci 40 v., II. prostor otroci in vojaki do navedenika 20 v. Vsak četrtek in soboto od 3. do 6. ure predstave po znižani ceni. I. prostor 20 v., II. 10 v.

Slike se dobivajo samo iz pive svet. pariške tvor. Pathe Freres. Ravnateljstvo kinematografa „Pathé“.

Podružnice:

Praga z menjalnicami: Graben 15, Mala stran, Mest. ulica 17, Baden, Brno, Ceska Lipa, Ceska Kamenica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičin, Pízen, Zvitava in Liberec.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, Taborska 4, III. Ungargasse 77 (vogal Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 42, XIX. Döblinger Hauptstrasse 33, XIX. Hauptstrasse 32

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

DUNAJ, I., Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20,000,000. Res. sklad K 8,000,000.

Najkulantnejši

:: nakup in prodaja :: vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, :: zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja. ::

:: Zamenjava in eskomptiranje :: izžrebanih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.